

# El llenguatge

6/12/1980

## Allò per què hem lluitat

Es encara molt freqüent, i ens hi hem referit més d'un cop, l'ús incorrecte del conjunt *el que* (la que, els que, les que) en lloc del relatiu compost *el qual* (la qual, els quals, les quals), especialment després d'una preposició. Frases com «S'ha nomenat una comissió, a la que s'ha encarregat...», en lloc de «S'ha nomenat una comissió, a la qual s'ha encarregat...», es poden sentir contínuament, diverses vegades el dia, en alguns dels programes de ràdio en què transmeten informació en català.

Però la freqüència amb què caldria rectificar *el que* per *el qual* no vol pas dir que sempre que el conjunt *el que* és incorrecte, l'esmena adequada hagi de consistir a substituir-lo pel relatiu compost *el qual*. Acabem de llegir, en un article de caràcter polític, la frase «...allò pel qual hem lluitat...», en què ens sembla percebre clarament que hom ha volgut evitar aquest ús incorrecte del conjunt *el que*. I l'ha reemplaçat per *el qual* sense advertir, però, que aquest terme relatiu hi resulta igualment inadequat.

El relatiu compost, *el qual*, *la qual*, *els quals*, *les quals*, només es pot usar quan l'antecedent és un grup nominal, amb el qual ha de concordar en gènere i nombre. Notem que quan l'antecedent és tota una oració, de fet, el terme relatiu és el conjunt *la qual cosa* (en què *la qual* concorda amb *cosa*): Va dir que vindria, *la qual cosa* em va alegrar. Per tant, hauria escaigut l'ús del relatiu compost, en una frase anàloga a la que comentem, amb un antecedent com és ara l'ideal: «L'ideal pel qual hem lluitat...» (i no «L'ideal pel que hem lluitat...»). Però essent l'antecedent una designació neutra com *allò*, l'únic relatiu al qual es pot recórrer és el terme fort *que*, que té aquest valor i que admet també l'anteposició d'una preposició:

Allò per què hem lluitat. Anàlogament: Allò a que us referiu. Allò en que es basen. Això de que ara em parlaes. Notem, encara, l'ús de *que* darrera d'una preposició, amb una oració com a antecedent: Els han convidat a sopar, amb que s'han donat per satisfets.

Albert Jané